

Vasamuseet, kvinnorna kring Vasa

Onsdagen 29 augusti samlades vi på Vasamuseet, inte för att titta på det fantastiska skeppet utan för att se utställningen om fyra kvinnor som fanns kring skeppet Vasa.

Med vår guide fick vi en mycket god insyn om kvinnors livsvillkor på det tidiga 1600-talet. Läser vi i lagar och förordningar var kvinnan underordnad mannen men civilstånd och klass spelade ofta större roll för en persons inflytande än kön. Ny forskning visar att kvinnors handlingsutrymme var större än vad lagar och normer antyder, de hade mer makt och inflytande. Kvinnorna var varken obetydliga eller osynliga.

Ansvar för försörjning var delat. En kvinna kunde vara arbetsledare på samma sätt som en man. Men mannen hade formellt det sista ordet och det var hans underskrift som gällde även om kvinnan var drivande i affärerna. Ofta skrev kvinnan under med mannens namn. Krigen under 1600-talet gjorde att männen var borta och kvinnorna fick ta över.

Brita Gustafsdotter Posse, född Båå var en rik änka med mycket makt. Hon behöll mannens namn efter hans död, besökte tingshuset och argumenterade för att inte behöva gifta om sig, utan skulle driva deras omfattande verksamheten vidare och fortsätta att betala skatt. Hon var en av fyra kvinnor som sålde ektimmer till skeppsgården, där Vasa byggdes.

Margareta Nilsdotter, rik innan giftermålet med Henrik Hybertsson, konstruktör av Vasa. Henrik skrev kontrakt med kungen 1625 för att arrendera varvet där Vasa skulle byggas. Verksamheten drevs som ett familjeföretag där Margareta skötte familjens ekonomi, förvaltade familjens egendomar och gjorde beställningar för skeppsvarvet. 1627 blev Margareta änka för andra gången. Hon blev myndig och övertog makens verksamhet med rätt att driva den vidare. 1628 sjösattes Vasa.

Beata, båtsmanshustru på Vasa? Troligen var Beata med på Vasas sjösättning, som familjemedlem till någon man ombord. Beatas ben hittades nära en man. Forskarna tror att de dog tillsammans. Beatas kläder och tillhörigheter skvallrar om att hon kom från enkla förhållanden, men hon hade fina skor. I fickorna hittades sytråd. Ytterligare en kvinna,

Ylva, har hittats utanför skrovet på Vasa, tillsammans med tre andra personer. I Ylvas närhet hittades 26 kopparmynt i en skinnpung, en nyckel och ett par skor som satt på hennes fötter. Kanske tänkte Ylva stanna längre på fartyget. Enligt sjöartiklar från 1644 var kvinnor och barn tillåtna på skepp i skärgården, men inte i strid.